

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžz/4/2014
Identifikačné číslo spisu:	9014010036
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:9014010036.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a z členov JUDr. Igora Belka a JUDr. Petra Paludu v právnej veci navrhovateľa J. D., nar. XX.XX.XXXX, D., zastúpený Mgr. Milanom Kantuľákom, advokátom, Na paži 19, 831 03 Bratislava, proti odporcovi Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, 812 72 Bratislava, v konaní o návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom odporcu, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh navrhovateľa na ochranu pred nezákonným zásahom z a m i e t a .

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Návrhom na začatie konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy v zmysle § 250v zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) zo dňa 03.03.2014 doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dňa 04.03.2014 sa navrhovateľ domáhal vydania rozsudku, ktorým by najvyšší súd

1. zakázal odporcovi akýmkoľvek spôsobom obmedzovať jeho osobnú slobodu príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky pri vyhotovovaní zvukovo-obrazových záznamov na verejne prístupných miestach alebo miestach bežne prístupných predstaviteľom tlače alebo ostatných médií,
2. zakázal odporcovi vydávať navrhovateľovi akékoľvek výzvy, pokyny, príkazy a požiadavky príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky pri vyhotovovaní zvukovo-obrazových záznamov na verejne prístupných miestach alebo miestach bežne prístupných predstaviteľom tlače alebo ostatných médií, ktorými by sa navrhovateľovi obmedzovalo jeho právo byť prítomný na verejne prístupnom mieste alebo miestach bežne prístupných predstaviteľom tlače alebo právo vyhotovovať zvukovo-obrazové záznamy na takýchto miestach,
3. zakázal odporcovi používať voči navrhovateľovi akékoľvek donucovacie prostriedky príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky pri vyhotovovaní zvukovo-obrazových záznamov na verejne prístupných miestach alebo miestach bežne prístupných predstaviteľom tlače alebo ostatných médií,
4. uložil odporcovi povinnosť zaslať navrhovateľovi list označený ako ospravedlnenie, v ktorom sa

odporca ospravedlní za nezákonné zásahy príslušníkov Policajného zboru spočívajúce v obmedzovaní osobnej slobody navrhovateľa pri vyhotovení zvukovo-obrazových záznamov na verejne prístupných miestach, a to dňa 06.09.2013 pri návšteve prezidenta SR a dňa 18.02.2014 v priestoroch Národnej rady Slovenskej republiky s tým, že v texte písomne ospravedlnenia sa výslovne uvedie, že nezákonné zásahy boli vykonané voči navrhovateľovi v čase pôsobenia JUDr. Róberta Kaliňáka ako ministra vnútra, 5. uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania, a to v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Na odôvodnenie svojho návrhu uviedol, že ako redaktor portálu a periodika GINN sa na verejne prístupných miestach a na miestach prístupných ostatným médiám snaží vyhotoviť zvukovoobrazové záznamy, v čom mu je zo strany príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky bránené. Ukážkovým prípadom obmedzenia výkonu novinárskej činnosti navrhovateľa bol úkon príslušníkov Úradu pri návšteve prezidenta Slovenskej republiky JUDr. Ivana Gašparoviča dňa 06.09.2013 v Humennom, kedy nezákonným spôsobom obmedzili osobnú slobodu navrhovateľa a zakázali mu vyhotovovať zvukovo-obrazové záznamy na verejne prístupnom mieste. Posledným útokom bolo jeho vyvedenie z priestorov Národnej rady Slovenskej republiky dňa 18.02.2014, a to z verejne prístupného miesta, kde sa mala konať tlačová konferencia za účasti ministra spravodlivosti a predsedu Národnej rady Slovenskej republiky. Ako dôkaz pripojil zvukovo-obrazový záznam, vyhotovený navrhovateľom, ktorý zdokumentoval celú situáciu v budove Národnej rady SR.

Ďalej uviedol, že zákonné znaky nezákonného zásahu považuje za naplnené, pretože odporca zneužitím právomoci štátneho orgánu bez zákonného dôvodu obmedzil jeho osobnú slobodu, zaistil navrhovateľa, použil proti navrhovateľovi donucovacie prostriedky a zakázal mu vykonávať zvukovoobrazové záznamy, teda dopustil sa nezákonného zásahu, ktorý nie je rozhodnutím, bol zameraný a vykonaný proti navrhovateľovi, jeho dôsledky trvajú, resp. hrozí jeho opakovanie, návrh bol podaný v zákonnej 30 dňovej subjektívnej a jednoročnej objektívnej lehote, nakoľko ide o pokračujúci zásah a posledný čiastkový útok bol vykonaný dňa 18.02.2014. Za splnenú považuje aj podmienku vyčerpania opravných prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, keďže zákon č. 171/1993 Z.z. neustanovuje žiadny druh opravného prostriedku, ktorý by efektívne umožnil odstránenie nezákonného zásahu.

Odporca vo vyjadrení k návrhu navrhovateľa uviedol, že Policajný zbor v zastúpení príslušníkmi Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR (ďalej len „ÚOÚČ a DM MV SR“) a OR PZ Humenné využil zákonné oprávnenia vyplývajúce zo zákona č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore dňa 06.09.2013 na Mestskom úrade v Humennom pri návšteve prezidenta SR u prednostu úradu, kam sa navrhovateľ dostavil asi o 10,00 hod. ovešaný nahrávacími zariadeniami, od začiatku bol agresívny a neslušný voči policajtom, odmietal preukázať svoju totožnosť a úmyselne vyprovokoval konflikt, aby ho následne mohol zverejniť na svojej webovej stránke s cieľom kritiky zásahu policajtov voči jeho osobe. Jeho konanie bolo namieste vyhodnotené ako možná hrozba voči chránenej osobe a postup policajtov bol adekvátny voči jeho konaniu.

Dňa 18.02.2014 sa konala tlačová beseda predsedu NR SR v budove NR SR v priestoroch tzv. koženého salónu, ktoré nie je miestom prístupným verejnosti a nachádza sa na režimovom pracovisku NR SR, t. j. do priestorov nemajú vstup nepovolané osoby. Po 11.00 hod. sa na vrátnicu NR SR dostavil aj žalobca, ovešaný nahrávacími zariadeniami a nahrával všetko od svojho vstupu do budovy, pričom už v priestoroch vrátnice - recepcie bol upozornený zamestnankyňou recepcie, aby tam nenahrával, čo odmietol poslúchnuť. Žalobca vedel, že priestory, do ktorých išiel na tlačovú besedu, nie sú miestom prístupným verejnosti, keďže musel vyčkať na vystavenie akreditačnej karty a až tak mohol byť v sprievode zamestnankyne NR SR odprevadený do priestorov, kde sa pripravovala tlačová beseda. Napriek upozorneniu stále všetko nahrával a po príchode do tzv. koženého salónu odmietol uposlúchnuť výzvu riaditeľky komunikačného odboru, aby s nahrávaním okamžite prestal. Nakoľko výzvu usporiadateľa odmietol uposlúchnuť, prítomní príslušníci PZ z ÚOÚČ a DM MV SR (ktorí vykonávajú ochranu budovy aj osoby predsedu NR SR) na žiadosť riaditeľky komunikačného odboru ukázali žalobcovi smer k východu a odprevadili ho na vrátnicu NR SR, kam išiel bez kladenia odporu. Voči žalobcovi neboli použité žiadne donucovacie prostriedky, nebol mu vyslovený žiadny zákaz nahrávania,

nebolo voči nemu použité žiadne násilie, ani obmedzená jeho osobná sloboda. Príslušníci PZ z ÚOÚČ a DM MV SR využili svoje oprávnenie podľa § 27 písm. a) zákona č. 171/1993 Z.z., nakoľko v dôsledku agresívneho správania žalobcu mohlo v priestoroch NR SR dôjsť k narušeniu verejného poriadku a jeho konaním mohlo dôjsť k ohrozeniu zdravia chránenej osoby jej prípadným napadnutím zo strany žalobcu. Uvedené potvrdzuje videozáznam žalobcu, úradné záznamy policajtov R. N., J. U., N. J., H. J., Smernica č. 10/2011 vedúceho Kancelárie NR SR, výpis z Organizačného poriadku Kancelárie NR SR.

K uplatnenému petitu uviedol, že policajný zbor si plní svoje úlohy uložené mu v § 2 zákona č. 171/1993 Z. z. na základe zákona, zákonné oprávnenia môžu príslušníci Policajného zboru používať len za podmienok stanovených týmto zákonom a nemožno rozhodnutím súdu dopredu prejudikovať, že budú protizákonné.

V zmysle uvedeného považuje návrh navrhovateľa za nedôvodný a navrhuje ho v celom rozsahu zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný na konanie o návrhu navrhovateľa pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa § 250v a nasl. OSP, podľa § 250v ods. 8 v spojení s § 250g ods. 1 OSP prejednal vec na pojednávaní dňa 27. mája 2015 a jednomyselne dospel k záveru, že navrhovateľom podaný návrh je potrebné v zmysle § 250v ods. 4 OSP zamietnuť.

Podľa § 250v ods. 1 OSP, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa § 250v ods. 3 OSP, návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

Podľa § 250v ods. 4 OSP, súd o takom návrhu rozhodne rozsudkom. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku rozsudku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a lehotu, v ktorej má orgán verejnej správy túto povinnosť vykonať. Povinnosť spočíva v zákaze pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom. Ustanovenie § 250u platí rovnako. Súd návrh zamietne, ak nie je dôvodný alebo návrh nie je prípustný.

Základnou úlohou súdu aplikujúceho ustanovenie § 250v ods. 1 OSP, ktorý koná v správnom súdnictve o návrhu smerujúcu proti tvrdenému zásahu orgánu verejnej správy je preveriť, či sa navrhovateľ skutočne prostredníctvom svojho návrhu domáha súdnej ochrany proti nezákonnej aktivite verejnej správy (materiálna stránka verejnej správy) a či navrhovateľom označená verejná správa skutočne takúto aktivitu vykonala (formálna stránka verejnej správy). Uvedené je dôležité z toho hľadiska, že Občiansky súdny poriadok obsahuje viacero rôznych prostriedkov súdnej nápravy pochybení alebo nedostatkov verejnej správy, pričom výber konkrétneho prostriedku je ponechaný celkom na dispozičnej vôli účastníka. Súd konajúci v správnom súdnictve nesmie vo vzťahu k zvolenému prostriedku súdnej nápravy účastníkom zaujať žiadne iné hodnotiace stanovisko ako iba to, či tento prostriedok bol účastníkom zvolený správne, pričom ho nesmie v konaní upozorňovať na prípadnú nevhodnosť ním zvoleného prostriedku súdnej ochrany, resp. mu radiť iný konkrétny prostriedok.

Zmyslom tejto právnej úpravy je posilnenie ochrany fyzických a právnických osôb pred takými zásahmi, ktoré nie sú založené na konkrétnom rozhodnutí orgánu verejnej správy, ale spočívajú vo faktickej činnosti proti nej a vyžadujúci súdnu pomoc vo forme nápravy tohto pre navrhovateľa spoločensky neúnosného stavu. Citované ustanovenie § 250v ods. 3 OSP upravuje podmienky prípustnosti návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Ide o kumulatívne stanovené podmienky

prípustnosti návrhu, ktorými je vyčerpanie dostupných opravných prostriedkov podaných s cieľom nápravy dôsledkov nezákonného zásahu, skutočnosť, že sa navrhovateľ nedomáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný a tiež podanie návrhu v určenej subjektívnej a objektívnej lehote. Za právne prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, považuje judikatúra Najvyššieho súdu SR v súlade s judikatúrou Ústavného súdu SR predovšetkým inštitút sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z. z. (predtým zákona č. 152/1998 Z. z.).

Najvyšší súd predovšetkým skúmal splnenie podmienok prípustnosti návrhu vyplývajúcich z citovaného ustanovenia § 250v ods. 3 OSP. Navrhovateľ sa domáha ochrany proti zásahom príslušníkov policajného zboru, ku ktorým došlo dňa 06.09.2013 v Humennom a 18.02.2014 v budove Národnej rady SR. Najvyšší súd sa nestotožňuje s názorom navrhovateľa, že ide o pokračujúci zásah a preto pre splnenie subjektívnej 30 dňovej lehoty je relevantný deň 18.02.2014, ale má za to, že ide o dva samostatné zásahy, takže v prípade zásahu v Humennom bol návrh podaný po uplynutí zákonnej lehoty, čo je dôvodom na zamietnutie návrhu v tejto časti podľa § 250v ods. 3 OSP z dôvodu jeho neprípustnosti.

Ďalšou zo zákonných podmienok prípustnosti návrhu je predchádzajúce vyčerpanie prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis. Navrhovateľ za taký osobitný predpis považoval zákon č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore, a keďže ten neupravuje prostriedok nápravy, mal za to, že aj táto zákonná podmienka bola splnená. V deň vytýčeného pojednávania však súdu doručil návrh na odročenie pojednávania z dôvodu, že po začatí konania podal u odporcu sťažnosť, na ktorú zatiaľ nedostal odpoveď, preto žiadal, aby súd do vybavenia sťažnosti konanie prerušil. Súd tomuto jeho návrhu nevyhovel, pretože odporca sa už vyjadril k uplatnenému návrhu a nemožno predpokladať, že v odpovedi na sťažnosť by zmenil svoje odmietavé stanovisko. Zákonná povinnosť využiť pred podaním návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom prostriedky, ktorých použitie umožňuje zákon, ako predpoklad jeho prípustnosti nie je samoučelná, pretože ochrana práv a právom chránených záujmov nezákonným zásahom dotknutej osoby súdom má vo vzťahu k ochrane poskytovanej orgánmi verejnej správy subsidiárny charakter a teda sa uplatní až potom, čo zo strany orgánov verejnej správy k náprave tvrdených porušení práv nedošlo.

Na pojednávaní navrhovateľ k tvrdenému nezákonnému zásahu, ktorý sa mal udiať na pôde NR SR dňa 18.02.2014 uviedol, že podľa jeho názoru sa správal slušne ako ostatní prítomní novinári a nerozumie tomu, prečo riaditeľka kancelárie nariadila ochranke, príkazom chlapci, aby bol z priestorov NR SR vyvedený. Tento zásah považuje za nezákonný, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že do dnešného dňa má povolený vstup do NR SR ako novinár. Domnieva sa, že problém spočíval v tom, že riaditeľka kancelárie sa cítila osobne dotknutá a reagovala neprimerane, hoci ani nevedela, či nahrávka bude zverejnená. Navrhovateľ mal záujem zverejniť iba priebeh tlačovej konferencie, ale vzhľadom na vzniknutý incident uverejnil celú nahrávku.

Najvyšší súd bez toho, aby sa musel vysporiadať s otázkou, či vyvedenie navrhovateľa z priestorov Národnej rady SR príslušníkmi PZ na pokyn riaditeľky kancelárie za popísaných okolností napĺňa znaky nezákonného zásahu, vyhodnotil uplatnený návrh v tejto časti ako nedôvodný, pretože uplatnenému petitu nebolo možné vyhovieť. V zmysle platnej právnej úpravy pokiaľ súd návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom vyhovie, uloží orgánu verejnej správy povinnosť spočívajúcu v zákaze pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom. To priamo vylučuje možnosť uložiť v takomto konaní odporcovi povinnosť zaslať navrhovateľovi ospravedlnenie, ale rovnako vylučuje aj možnosť uloženia požadovaného všeobecného zákazu obmedzovania osobnej slobody, vydávania akýchkoľvek výziev, pokynov, príkazov a požiadaviek, ako aj použitia donucovacích prostriedkov príslušníkmi policajného zboru voči navrhovateľovi pri vyhotovovaní zvukovo-obrazových záznamov na verejne prístupných miestach alebo miestach bežne prístupných predstaviteľom médií, pretože - ako namieta aj odporca, nemožno vopred, bez poznania konkrétnych okolností, mať za to, že by išlo o zásahy nezákonné, resp. o prekročenie oprávnení vyplývajúcich zo zákona o policajnom zbore.

Vzhľadom na uvedené preto najvyšší súd dospel k záveru, že uplatnený návrh je potrebné podľa § 250v ods. 4 OSP zamietnuť jednak ako neprípustný z dôvodu nedodržania zákonnej lehoty a tiež z dôvodu nevyčerpania prostriedkov nápravy ako zákonnej podmienky prípustnosti takéhoto návrhu, ale tiež ako nedôvodný, nespĺňajúci zákonné podmienky možnej ochrany.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP v spojení s § 250v ods. 5 OSP tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože navrhovateľ v konaní nebol neúspešný a odporcovi nevznikol zákonný nárok na ich náhradu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.